

FEESTJE?

Donderdagavond 10 februari 2011, iets na half 7. Het is gezellig druk in het restaurant van Europastaete, is er een feestje? Nee, maar de sfeer verradt dat er wel iets spannends staat te gebeuren. Het is even voor zevenen als facilitator Jolanda de Jong de aftrap geeft voor het eerste BA lateraal event in 2011, georganiseerd door Rabobank in samenwerking met Spider en het IIBA (International Institute of Business Analysis).

Rondom het thema “Agile Business Analyst – Contradictio in Terminus?” staat er heel wat op het programma: een quiz, een debat, theater en een ‘Take it away & Bring it back’, waarmee de deelnemers uitgenodigd worden om iets mee te nemen en terug te geven van wat ze deze avond hebben ervaren. Voor het centrale onderdeel van de avond, het debat, zijn vier forumleden aanwezig die met hun specifieke ervaring en expertise op het gebied van agile werken, de discussie met elkaar en de deelnemers aan zullen gaan. Na de quiz, die als een mooie opwarmer dient voor het debat, nemen de forumleden plaats aan vier centraal geplaatste tafels, in een opstelling die verder geformeerd is met twee rijen stoelen aan de ‘eens – zijde’ en twee rijen stoelen aan de ‘oneens – zijde’.

Alle aanwezigen nemen plaats en iedereen oogt ontspannen, terughoudend en met een voor dit soort events gebruikelijke stemming die zegt: “Ik laat het allemaal maar op me afkomen...”. En die houding houden de business analisten om precies te zijn één stelling vol. Want zet meer dan 70 ervaren rotten in het vak bij elkaar, geef ze 4 prikkelende stellingen met betrekking tot de rol van de business analyst in een agile omgeving en je kunt bijna spreken van een antropologisch experiment... Antropologie, de wetenschap van de mens, die zich bezighoudt met zowel alle mensen als met alle dimensies van de menselijkheid... Vooral dat laatste zien we gebeuren als de deelnemers elkaar enthousiast proberen te overtuigen van hun visie op stelling II: “Een business analyst (BA) moet mandaat krijgen om beslissingen te nemen namens de business”.

Het grootste deel van het publiek neemt plaats aan de ‘oneens’ zijde. Het lijkt erop dat de traditionele gedachte: schoenmaker blijf bij je leest, overheerst. De BA analyseert en adviseert, maar de business beslist. Forumlid Rini van Solingen voert daarbij aan dat wanneer de BA voor de business gaat beslissen, hij z’n eigen probleem creëert. “Als de business het niet belangrijk genoeg vindt, moet de BA zich niet laten verleiden om de beslissing te nemen. De BA voelt immers niet de ‘pijn’ van het werkelijke probleem en de business blijft daar dus als zodanig verantwoordelijk voor.”, is zijn heldere opvatting. Een kleine ING delegatie en Edwin de Nies zijn het duidelijk niet met hem eens. Zij beargumenteren dat je verantwoordelijkheden, en daarmee mandaat, heel goed kunt delegeren, juist aan een business analyst, waar heb je die anders voor? Hierop volgt een nuancering van Rini: natuurlijk heeft en neemt een BA wel verantwoordelijkheid en het mandaat zal niet altijd strikt bij de business blijven. Agile werken is er ook op gericht om de scheiding tussen IT en business te verkleinen, waardoor het in de hele organisatie doorwerkt. In een agile omgeving zullen beslissingen dan ook beter door beide partijen, business en IT, gedragen worden. Edwin nodigt Rini uit om dan toch maar aan zijn zijde plaats te nemen, maar zover laat hij het niet komen. Toch lijken beide partijen zich in het compromis te kunnen vinden en wordt er overgegaan naar stelling III: “Aan elk(e) product/business owner moet een business analyst gekoppeld worden.”

Deze bewering lijkt de partijen helemaal niet te verdelen, maar grappig genoeg komt in de discussie toch een interessant fenomeen bovendrijven. Het gehele publiek, op één persoon na, is het niet met de stelling eens. De enige voorstander, de heer Abraham de Kruijf, wordt uitgenodigd om tussen de twee ‘eens’ forumleden plaats te nemen en meteen maar zijn standpunt te verklaren. Zijn uitleg blinkt uit in pure eenvoud: “Ik ben er voor, omdat het lekker snel werkt, dat lijkt me heel handig?”. Tegen zo weinig en tegelijkertijd weer zoveel logica blijkt forumlid Rini van Solingen, bij aanvang fervent ‘tegenstander’, niet bestand. Hij is dit keer volledig overtuigd en wisselt sportief plaats van de ‘oneens’ naar de ‘eens’ zijde. Het publiek sputtert nog wel fors tegen. Volgens hen wordt de BA teveel beperkt als hij slechts aan één product of business owner wordt gekoppeld. Hoe ontwikkelt hij zich dan? Bij een groot deel van de business analisten blijkt de stelling te raken aan een diep geworteld angstbeeld: het werken aan één product of in één domein staat voor hun gevoel gelijk aan vastroesten, stilstaan, kortom: een gruwel. Maar ja, voor het snel en effectief kunnen werken in een project is veel specialistische kennis en liefst ervaring van een BA toch wel gewenst.

Om die reden is forumlid Mary Beijleveld dan ook vooral voorstander van de stelling. Ze legt uit dat veel wisselingen in teams de kracht van die teams, en daarmee de kwaliteit van het product, niet ten goede komt. Forumlid Jeroen Venneman besluit met de opmerking dat in dat geval niet slechts de BA gekoppeld zou moeten worden aan een product of business owner, maar het hele team. Het is een doekje voor het bloeden. Het publiek laat zich niet overtuigen en blijft, als genageld, aan de ‘oneens zijde’ staan, tot aan de start van stelling 4: “Business analyse is geen fulltime job en kan het best gecombineerd worden met een andere rol binnen het team.”

De verdeeldheid bij de laatste stelling is groot. Jeroen Venneman neemt opnieuw het woord. Hij onderschrijft de bewering met de argumentatie dat je in het werk bij knelpunten nu eenmaal verder moet kijken dan de rol die je hebt. Als het nodig is om elkaar op andere dan je eigen discipline te ondersteunen, dan is dat zo. Een deelnemer voegt daar aan toe dat wanneer je het met deze stelling oneens zou zijn, dat je dan niet in een agile team moet gaan werken. Forumlid Jan Hendriks is het er niet mee eens. Met de woorden “Business analyse is een vak, dat doe je er niet even bij!”, brengt hij met kracht zijn vrees voor rolvervaging aan de orde. Uiteindelijk brengt Rini van Solingen de partijen weer op een lijn door te zeggen dat we af moeten van het denken in rollen en juist toe moeten naar denken in resultaat; denken in teams. Agile biedt daarvoor bij uitstek een goed klimaat.

Het korte moment stilte dat daarop volgt wordt door de acteurs aangegrepen om ook de laatste stelling uit te beelden, net zoals ze dat met de 3 vorige stellingen op een briljante manier hebben gedaan. Bij elke bewering pakken ze heel scherpzinnig de kern van de discussie op en geven deze, komisch uitvergroet, als een spiegel weer terug aan het publiek. Dit keer spelen ze de schoonmaaksters “Bep” en “Toos”, waarvan Bep even uitlegt dat ze sinds kort, naast haar taak van toiletten reinigen, nu ook andere ‘taakjes’ erbij doet... Koffie verzorgen bijvoorbeeld, maar sinds kort ook “Biznes Annalieze” of zo, heet het... De derde schoonmaakster heeft ook maar even een LOI cursusje gedaan, stelt echt niks voor dat “Biznes Annalieze”... Toos zegt zich liever te blijven verdiepen in de toiletten... Het kan haar niet diep genoeg gaan en daar bedoelt ze niets vies mee! Het is prachtig gespeeld en het biedt iedereen een mooie relativering. We weten het, we zien het, het is een feest van herkenning en we kunnen gelukkig allemaal hard lachen om onszelf. Het is tevens het besluit van het debat. De gemoederen zijn bedaard en Jolanda neemt de gelegenheid om alle organisatoren te bedanken en ze vergeet niet om ook de forumleden en de overige aanwezigen te complimenteren voor hun actieve en enthousiaste deelname.

Als laatste wordt er nog een bijdrage gevraagd van de deelnemers in de vorm van de “Take it away & Bring it back”. Simpel gezegd: wat hebben we hier nu met elkaar in beweging gebracht en wat hebben we ervan opgestoken? Daartoe was het whiteboard in de project room naast het restaurant op een creatieve manier ingericht als “Agile Moodboard”, met actuele artikelen, quotes, kaarten en cartoons, waarmee de business analisten op één of andere manier een associatie met hun vakgebied en agile werken zouden kunnen hebben. Ook hierbij wordt nog hevig gediscussieerd over de invulling van ‘onze rol’ in deze nieuwe (is het nog nieuw?) manier van werken. En het moodboard doet daarbij uitstekend dienst als prikkel: pak iets wat je aanspreekt en voeg er iets vanuit jezelf aan toe. Getuige de vele schitterende associaties bleek het bij de deelnemers aan creativiteit niet te ontbreken. Uit alle reacties heb ik de slogan van Han Kalle van Loxia gekozen om mee af te sluiten, omdat hij zo mooi aansluit bij de geest van het evenement. Aan een kaartje met de frivole tekst “FEESTJE?” voegde hij toe: “Agile: de fun is terug! We maken de klant blij en onszelf trots.” Tsja, en als je het zo bekijkt was deze avond toch met recht al een feestje!

Edward Crain